

Володимир Даниленко – відомий сучасний український прозаїк, автор книжок «Місто Тіровиван», «Сон із дзьоба стрижа», «Лісоруб у пустелі», «Газелі бідного Ремзі», «Кохання в стилі бароко», «Капелюх Сікорського». Його книжки неодноразово одержували літературні нагороди та лідирували у національних книжкових рейтингах. У багатьох своїх творах письменник торкається духовної кризи людини і кризи суспільства. Сьогоднішня розмова з письменником - про кризу церкви.

МОСКОВСЬКА ПАТРІАРХІЯ – ПОТУЖНА БІЗНЕС-ІМПЕРІЯ

Пане Володимире, у вашому містичному романі «Кохання в стилі бароко» диявол приїжджає в гості до настоятеля Києво-Печерської лаври, бо відчуває себе комфортно в цій святині серед близьких йому за духом людей. Ви хочете сказати, що хвороби суспільства безпосередньо пов'язані з кризою церкви?

Насправді криза суспільства пов'язана з кризою віри. А церква – відображення того, що робиться в суспільстві, яке все більше стає меркантильним і все менше переймається такими речами, як віра, совість, християнські ідеали.

Сучасну церкву роз'їдають розбещеність і гроші. Ви подивіться, як почастишали в Україну візити патріарха Російської православної церкви Кирила, одержимого пронафталіненою візантійською ідеєю. Як кожен російський діяч зі старосвітськими комплексами, він – «собиратель земель», який менш за все переймається проблемами спасіння душі своєї пастви. А в Україні в нього доволі меркантильні інтереси – гроші.

Ще за Алексія II Кирило був замішаний у скандалі, пов'язаному з торгівлею тютюну, який потряс російське суспільство. Про це писало багато російських видань. Назву лише такі, як «Московский комсомолец», «Ленинградская правда», сайт науково-популярного журналу «Просветление знанием» тощо. Без митних зборів пан Гундяєв провозив через кордон як гуманітарну допомогу великі партії сигарет фірми «Філіп Морис», які поступали в Данилів монастир. У митних документах було зазначено, що продавцем сигарет є Московська патріархія.

До тютюнового бізнесу притягнута й рідня нинішнього патріарха. Його сестра Лідія Леонова має близько 300 тютюнових структур. Під опікою патріарха також макаронна фабрика в Смоленську. Московська патріархія має комерційний банк «Пересвет», який зосередив величезні капітали. А жоден зі 140 з гаком російських єпархіальних архієреїв

публічно не підтвердив, що ці кошти були спрямовані на відбудову напізруйнованих храмів і монастирів. У відомстві паріарха Кирила є завод, що випускає воду “Святой источник”. Гроші від продажу води надходять у той же банк «Пересвет». Свого часу пан Гундяєв підписав угоду з компанією «АРТГЕММА» про створення спільного підприємства з обробки й торгівлі алмазів.

На сьогодні Московська патріархія – потужна бізнесова імперія, що займається торгівлею тютюну, алкоголю, алмазів, нерухомістю, туристичним і готельним бізнесом. Комерційна структура Московської патріархії придбала в Москві супермаркет «Скобелевський», а потім продала його за два мільярди рублів. Це лише невелика частина того, чим насправді займається патріарх Кирило, якому цих грошей панічно не вистачає, тож він уже давно носиться з ідеєю законодавчо закріпити церковні збори з кожного громадянина Російської Федерації.

І коли я бачу на вулицях Києва служителів Московського патріархату з жирними немитими головами і бідно одягнених фанатичних жіночок, які щотижня здійснюють магічні обходи навколо Верховної Ради, мені стає шкода цих задурених людей, які насправді не знають, чим займаються їхні пастирі-мільйонери.

ЯК ГУНДЯЄВА ПІЙМАЛИ НА НЕПРАВДІ

До речі, а як ви прокоментуєте останній приїзд патріарха Кирила до Харкова?

Якщо ви маєте на увазі фотографію з харківської площі Свободи, яка з'явилася на сайті «Фотолітопис Української православної церкви» й відразу зникла після того, як було виявлено, що кількість людей з бюджетних організацій, зігнаних харківською владою, була збільшена фотошопом, то скажу, що містифікації – одна з технологій РПЦ.

Патріарх Кирил – людина епохи постмодернізму, для якої немає моралі, а є життєві інтереси. Для людей такого типу слово існує не для молитви, сповіді чи відкриття істин, а для піару.

Під час поїздки патріарха Кирила на Сахалін у вересні 2010 року він на прийомі, організованому губернатором Сахалінської області Олександром Хорошавіним, зізнався, що особисто добре знав Мартіна Лютера Кінга. А за рік до цього зробив ще більше одкровення, яке коментувалося в російських Інтернет-виданнях – мовляв, у 1968 році він зустрічався з Мартіном Лютером Кінгом, і той йому сказав: «У мене є мрія...» Якщо зіставити ці факти, то виходить, що Володимир Гундяєв був пострижений у монахи й одержав ім'я Кирило в 1969 році, у 1970 закінчив Ленінградську духовну академію, уперше за кордоном він побував у 1979 році. А Мартін Лютер Кінг був застрелений у Мемфісі 4 квітня 1968 року. Коли Кінг виголошував свою знамениту промову «У мене є мрія», пану Гундяєву було 17 років, він працював техніком-картографом у Карелії в Північно-Західному геологічному управлінні. Як міг нікому не відомий сімнадцятирічний хлопець, що за життя Мартіна Лютера Кінга ніколи не виїжджав з Радянського Союзу, зустрітися з ним, для багатьох досі залишається загадкою.

АГЕНТСЬКА КЛИЧКА – МИХАЙЛОВ

У романі «Кохання в стилі бароко» є такий пасаж: диявол приїжджає в гості до настоятеля Києво-Печерської лаври, де «сплять сповиті в савани мумії печерських святих, а їх охороняють офіцери ФСБ в чорних сутанах». Чому ви вдалися до такої фантасмагорії?

Насправді реальне життя перевершує всі фантасмагорії. На початку дев'яностих років у Росії вибухнув скандал, пов'язаний з архівами КДБ. Як з'ясувалося, більшість єпископів Російської православної церкви були активними співробітниками КДБ. Здавали інформацію про своїх віруючих, одержану на сповіді, розповідали про висловлювання й особисте життя священників, про те, хто з радянських людей хрестив дітей.

У 1992 році Архієрейський собор створив комісію, яку очолив єпископ костромський і галицький Олександр. Вивченням архівів займалися тодішні депутати, священники Гліб Якунін і Лев Пономарьов. Тоді в ЗМІ просочилася інформація, що Кирило, який уже був митрополитом, теж пов'язаний з КДБ і мав псевдо Михайлов. Кирило почав скуповувати архіви КДБ. Зібравши компромат на верхні ешелони кліру, він маніпулював документами, залякував своїх ворогів серед єпископів, а коли Алексій II намагався вплинути на нього, то в ЗМІ відразу з'являвся копромат на тодішнього патріарха Російської православної церкви. Особливо жорстко використав куплену в спецслужб інформацію Кирило на Архієрейському соборі під час виборів патріарха.

Основні конкуренти Кирила брати Капаліни, митрополит калужський Климент і архієпископ тобольський Дмитро, стали жертвами його чорного піару. Залякавши компроматом неугодних йому вищих церковних чиновників, Кирило став патріархом Російської церкви.

Виходить, патріарх Кирило “порішав” у Росії всі свої питання й нарешті взявся за Україну. Невже в РФ церква вже все зробила, що треба було для її пастви?

6 квітня 2010 року білоруська «Народная газета» опублікувала матеріал «Деградація Росії при Путіні відображена цифрами, перед якими тьмяніють усі казки про наступаюче благоденство, які поширюють повністю пригнічені владою засоби масової інформації».

Ось лише деякі факти з цієї публікації. За показниками репресивно-правоохоронної системи, Росія займає перше місце в світі за кількістю ув'язнених (один мільйон осіб), чотири мільйони росіян бомжує, три мільйони жебракує, у країні три мільйони вуличних повій, один мільйон наркоманів. Щодня в Російській Федерації робиться десять тисяч абортів. Здійснюється понад 80 тисяч убивств на рік. У Росії випивають чотирнадцять літрів умовного спирту на душу населення (за іншими даними – 18). Вважається, що з вісьмох літрів починається фізична деградація нації. Кирило має рятувати душі своїх одноплемінників, але його женуть в Україну жадібність і хворобливі імперські комплекси.

У російському суспільстві зростає недовіра до церкви. 31 березня 2011 року три священники Іжевської та Удмуртської єпархій РПЦ Сергій Кондаков, Михайло Карпеев та Олександр Малих припинили поминати в своїх храмах патріарха Московського та всія Русі Кирила, написавши йому листа, який поширили в блогосфері.

«Росії загрожує загибель, головною причиною якої є духовно-моральна катастрофа, – написали автори звернення. – І чи не тому не сталося разом із відродженням православних храмів відродження російської державності, армії, культури, сім'ї, оскільки в самому церковному житті не були поборені пороки, пов'язані з 70-літнім більшовицьким полоном?» Після звернення всі троє священники були відсторонені від служби.

У РОСІЯН НЕМАЄ МРІЇ

Але хіба тільки церква винна в кризі суспільства? А як же влада?

За часів керівництва Володимира Путіна Росія стала країною з найгіршими життєвими та економічними показниками. Згадувана білоруська газета навела дані, за якими за останні роки виробництво вантажних автомобілів у Росії досягнуло рівня 1937 року, комбайнів – 1933-го, тракторів – 1931-го, вагонів – 1910-го, взуття – 1900 року. Але потужна пропагандистська машина переконує, що насправді все добре. Країна стала економічно недорозвинутою, а зростання економіки забезпечується виключно газом і нафтою. Та Російська православна церква завжди потурала владі й ніколи не була до влади в опозиції. В Україні хоч основа суспільства знає, чого хоче: свободи, європейських стандартів, саморозвитку, достатку, сімейних цінностей. У них навіть немає нормальної мрії. Колись у Росії була мрія побудови світлого комуністичного майбутнього, у яку вірили мільйони людей. А після розвалу Радянського Союзу єдина мрія, яку їм пропонує церква і влада, – це де хитрістю, а де силою затягнути колишні радянські країни в новий Радянський Союз. Інших мрій російська еліта на сьогодні не має.

У дискусії в мережі з саратовським священником оглядачка газети «Известия» Олена Ямпольська дуже просто пояснила обізнаність і розпач російського суспільства. Відправте людей в пустелю, пише вона, а потім, коли вони заблукають, скажіть, що кінцевої мети їхньої мандрівки немає, треба допити воду й доїсти фініки. І тоді побачите, що з ними буде і скільки у них з'явиться зла. Ось той глухий духовний кут, у який завели країну її лідери з благословення церкви.

Про якість церкви можна судити за якістю народу, якому вона служить. Я був на книжковому ярмарку в містечку Миколаєві на Львівщині, і розпорядниця ярмарку відрядила двох хлопчаків, щоб вони показали мені їхню каплицю. Підлітки завели мене на гору, де стояла невеличка церква без замків. Кожен подорожній міг зайти до неї і помолитися. Вся церква – в іконах і килимах. І я подумав: скільки часу побули б у цій церкві без замків ікони й килими, якби вона стояла десь у Боярці чи Макіївці? Я подивився з гори вниз. У долині розкинулося містечко з котеджами й чепурними будиночками. Ніде я не бачив п'яних чи написів на парканах і будинках. Біля церкви було людно.

ЧОМУ ВОЛОДИМИР БОЇТЬСЯ КИРИЛА

Як ви розцінюєте можливості самостійної політики Української православної церкви МП? І які найбільші загрози несе експансія РПЦ?

Якось, блукаючи територією Києво-Печерської Лаври, я відчув що опинився на фронті. Усі прилеглі мури були заклеєні листівками з двоголовими орлами і закликами до злиття з Росією, які хтось дбайливо здирав і обписував єхидними і злими репліками. Я побачив жорстоку інформаційну війну, джерелом якої була сама лавра. Звісно, серед священників Української православної церкви Московського патріархату є прихильники церковної автономії, але в цій церкві немає демократії.

Московський патріархат – останній оплот тоталітаризму. Це троянський кінь духовно збанкрутілої зарубіжної церкви. Там кожен священник боїться, що його виженуть з церкви або відправлять у якесь глухе поліське село за найменший натяк на інакомислення. І патріарх Володимир теж цього боїться. Перед Великоднем на Хрещатику був вивішений величезний рекламний щит патріарха Володимира з вітальним словом. Але перед приїздом Кирила в Україну цей щит укоротили так, що залишився тільки портрет і обірвана фраза. Очевидно, український патріарх злякався, аби російський гість, бува, не подумав, ніби не він тут головний.

Добре знаючи, на що здатний Кирило, патріарх Володимир хоче спокійно дожити без репресій і анафем.

А якщо говорити про Київський патріархат і автокефальну православну церкву, то Кирило через російських агентів впливу в Україні, які мають зв'язки з владою, може вчинити з ними те, що вже зробив у Росії з Російською православною автономною церквою. Через суди всі її храми були відібрані й передані Російській православній церкві.

В Україні Кирил теж може піти за цим сценарієм. У деяких областях він навіть пробує його реалізувати. Усе ускладнюється російськими президентськими виборами 2012 року, до яких кожен кандидат захоче по-своєму насолити “братньому” українському народові, щоб зробити приємно собі і своїм виборцям. Українське суспільство, яке у своїй більшості є прихильником Київського патріархату, має бути готовим до того, що одного дня всі церкви Київського патріархату й автокефальної церкви опломбують пожежники, санстанція, навколо стоятимуть загони спецназу й братва біля джипів, а в пред’явлених судових рішеннях буде зазначено, що Володимирський собор стоїть не в тому місці, де мав стояти, документи про власника собору оформлені з порушенням чинного законодавства, а будівля заважає підземним комунікаціям, наприклад, до Євро-2012, тому її треба негайно передати більш надійній церкві. І про це відразу повідомлять усі російські телеканали, а голові Верховної Ради Володимир Литвину в Москві почеплять ще один орден.

А ви до церкви ходите?

Так, ходжу. До Володимирського собору. Не так часто, як того хотілося б, але не рідше, ніж це робить будь-яка сучасна людина, що веде активний спосіб життя.

ПОКИ СУСПІЛЬСТВО НЕ ПОРВЕ ЗІ СТАРИМ ЗЛОМ, ВОНО ПРАВИТИМЕ ЛЮДЬМИ

Яка, на вашу думку, головна духовна проблема пострадянських країн, що ніяк не виборсаються із соціальних негараздів, корупції, політичних конфліктів?

У фільмі грузинського режисера Тенгіза Абуладзе «Спокута» закладено художню ідею, яка є ключем до розв’язання головної духовної проблеми пострадянського простору. Доки суспільство не порве із старим злом, доти зло вилазитиме з могили й правитиме суспільством. І герой фільму викидає з могили свого батька, який за життя був політичним злочинцем.

Не може церква, яка багато років служила владі й грошам, врятувати людину від духовної кризи.

В Україні вистачає храмів, де можна молитися Господу, а не слухати застарілі ідеологічні проповіді духовних банкрутів. Московський патріархат – церква, з якою в Україні немає майбутнього. Та й Росії з цією церквою немає майбутнього. Якщо російський народ хоче духовно вижити, а не далі деградувати, то має вигнати торгашів зі своїх храмів, як це зробив колись Ісус. Православ’я і Московська патріархія – далеко не одне й те саме.

А служителі Української православної церкви Московського патріархату, які знайдуть у собі сили порвати з тією церквою, як це зробили три сміливі священики Іжевської та

Удмуртської єпархій, мають пам'ятати, що служінням злу вони назавжди втратять себе і свій шлях до спасіння. То чи варто чіплятися за таку згубну і неблагородну справу?

Розмовляв Віктор Загоруйко ([УНІАН](#))